

Sviatosti Cirkvi

(materiál z katechéz pre mládež, spracovaný podľa skrípt Otta)

Obsah

O sviatostiach (všeobecne).....	2
O sviatosti krstu.....	6
O sviatosti birmovania.....	10
O sviatosti Eucharistie.....	14
O sviatosti pokánia.....	17
O sviatosti pomazania chorých.....	23
O sviatosti manželstva.....	26
O sviatosti posvätného stavu.....	31
Exkurz: O hriechu.....	34
(tento príspevok bol konzultovaný s ThLic. Jánom Viglašom, prednášajúcim morálnu teológiu)...	34
Exkurz: O Eucharistii.....	38

a poslanie, ktoré máme za úlohu šíriť ďalej. Týmto sa sami stávame apoštolmi dneška, keď vyznávame, čo prijímame (pozri Mt 10, 32).

Spájame sa s ostatnými údmi Kristovho tajomného Tela. Moment spájania sa s ostatnými údmi Kristovho Tela je najjasnejší práve pri svätom prijímaní. Eucharistia je hlavná sviatosť mystického Tela Cirkvi. Keďže je jeden chlieb, my mnohí sme jedno telo, lebo všetci máme podiel na jednom chlebe (1Kor 10, 17). Navonok túto jednotu vyjadrujeme práve spôsobom svätého prijímania: jeme jeden a ten istý chlieb pri jednom stole...

Rozmnoženie posväcujúcej milosti, teda milosti, ktorá je potrebná na spásu a ktorú rozmnožujú všetky sviatosti. Len v stave milosti posväcujúcej môže k nám vstúpiť Boh. Len v tomto stave sme Ho schopní prijať, podľa Neho žiť a byť spasení.

Udeľuje nám sviatosťnú milosť, teda zvláštnu Božiu pomoc, aby sme si zachovali poklad milosti posväcujúcej v nebezpečenstvách. Cieľom Eucharistie je spojenie s Kristom, sv. prijímanie ho uskutočňuje. Dostávame ním i akýsi prísľub (sviatosťná milosť) si toto spojenie zachovať...

Potreba poďakovania

O potrebe vzdať vďaku po sv. prijímaní snád' netreba veľa hovoriť. V kresťanskej praxi sa modlitbou poďakujeme pred i po každom pokrme; o čo potom viac po tomto spásonosnom pokrme pre dušu. Mnohí otcovia, modlitebné knižky, duchovné príručky vytykali veriacim laxnosť v tomto smere. Neskôr sa i sama liturgia prispôbila - všimnime si len rýchly spád liturgie po svätom prijímaní - modlitba, požehnanie a hajde domov. To preto, lebo sa všeobecne uznáva, že v okamihu keď je Kristus osobne prítomný v srdci veriacich, každý sa modlí radšej súkromne...

Ak máme s touto modlitbou problém, E. Séguin nám dáva námet ako na to - nebáť sa predstavivosti: zavrieť oči a uvidieť Ježiša ako prechádza dverami „nášho“ príbytku tak ako kedysi k Zachejovi, farizejom, učeníkom. Pritom netreba ani veľa slov - veď *láska odpovedá láskou*. Nie je dokonca ani nutné citovo túto chvíľu prežívať. Sv. Terezka Ježiškova (učiteľka Cirkvi) sama mávala práve po sv. prijímaní pocit „suchoty“. A sama hovorí: „Nie je to vlastne prirodzené? Veď prijímam návštevu Pána Ježiša nie pre svoje vlastné potešenie, ale preto, aby som urobila radosť Jemu...

○ sviatosiach (všeobecne)

Skôr ako si budeme hovoriť o jednotlivých sviatosiach, potrebujeme si zopakovať zopár spoločných rysov pre všetky sviatosti. Povieme si teda niečo o tom, čo je pre všetky sviatosti spoločné...

Definícia

Na úvod si povedzme, čo vlastne sviatosti sú. KKC (Katechizmus Katolíckej cirkvi) definuje sviatosti ako **viditeľné znaky neviditeľnej Božej milosti, ktorú naznačujú aj spôsobujú**. Jedná sa o znak, teda o bytie, ktoré poukazuje na iné bytie podľa dohody, pričom samo o sebe nemá význam. Možno je táto filozofická poučka trochu nemotorná, ale jasnejšie by to malo byť na tomto príklade: dopravná značka je tiež znakom – len na základe medzinárodnej dohody o jej význame má zmysel, keby sme jej jej význam neprisúdili dohodou, zbytočne by stála vedľa ciest. Sama o sebe by nemala zmysel. Sviatosti ako znaky by tiež nemali zmysel sami o sebe, keby totiž nenaznačovali a nespôsobovali Božiu milosť. Aj tejto časti definície je dobré venovať trochu pozornosti. Bežné ľudské znaky len poukazujú, naznačujú inú skutočnosť (červená na semafore znamená, že sa treba zastaviť). Sviatosťný znak sa ale od týchto líši tým, že *milosť nielen naznačujú, ale ju aj spôsobujú* (čo u červenej na semafore nefunguje – koľko ľudí prejde cez križovatku napriek tomu, že svieti červená...). Sviatosťný znak – sviatosť – je teda špeciálnym znakom, ktorý skutočnosť (Božiu milosť) nielen naznačuje, ale vykonaním tohto znaku (vyslúžením sviatosti) ju aj spôsobí (krst naznačuje obmytie a súčasne človeka obmýva z prvotnej viny).

Sviatosť má svoje **podstatné súčasti**, ktorých absolútne dodržanie vplýva na *platnosť sviatosti* (aby skutočne aj spôsobili, čo naznačujú). Nazývame ich *matéria a forma* sviatosti.

Každá sviatosť sa skladá z dvoch skutočností – z vecí a slov. Pod **matériou** najčastejšie rozumieme *vec*. Jedná sa buď o nejakú *hmotnú podstatu* (voda, olej), alebo o *úkon*. Pod **formou** rozumieme *spravidla slov*, ktoré *sprevádzajú materiu*. Ako príklad si uveďme krst: Matériou sviatosti je tu voda (ešte poznáme bližšie delenie na *blízku* a *vzdialenú* materiu, kde v tomto prípade voda je vzdialená matéria a úkon poliatia je blízka matéria). Počas trojnásobného poliatia krstencovej hlavy (alebo

trojnásobného ponorenia krstenca v krstnom prameni) sa hovorí forma sviatosti, teda slová: „(meno), ja ťa krstím v mene Otca i Syna i Ducha Svätého“. Matéria aj forma sú Cirkvou jasne určené. Treba dodržať každý predpis o matérii i forme, aby sme sviatosť vyslúžili platne. (Keby sme napr. krstili mliekom, krst by bol neplatný!)

Delenie

Počet sviatostí Nového zákona bol určený na Druhom vatikánskom koncile na **sedem**. Sú to: krst, birmovanie, Eucharistia, sviatosť zmierenia, pomazanie chorých, posvätenie kňazstva a manželstvo.

KKC delí sviatosti podľa ich všeobecného účinku na **sviatosti živých a mŕtvych**. Pri tomto delení je ale potrebné povedať, že sa jedná o život duše, teda prítomnosť (resp. neprítomnosť) milosti posväcujúcej v duši človeka. Všeobecne možno totiž ku sviatostiam pristupovať len v stave milosti posväcujúcej, ale keďže prvotný a ťažký hriech nás o túto milosť oberajú (sme duchovne mŕtvi), Boh nám dáva možnosť získať ju späť práve cez sviatosti mŕtvych – krst a sviatosť zmierenia. Všetky ostatné sviatosti potom patria do skupiny sviatostí živých, nakoľko ich prijímame v stave posväcujúcej milosti (v stave života).

Ustanovenie

Ďalším spoločným znakom všetkých sviatostí je ich **ustanovenie Ježišom Kristom**. Dôkazy, že všetky sviatosti, ktoré Cirkev vlastní ako poklad plnosti prostriedkov spásy, pochádzajú z ustanovenia samotného Krista, teda že on ich založil, chcel založiť a odovzdal ich Cirkvi, sú vo Svätom Písme.

- ♦ *Krst: Ježiš pristúpil k nim a povedal im: "Daná mi je všetka moc na nebi i na zemi. Chodte teda, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna i Ducha Svätého. (Mt 28, 18-19)*
- ♦ *Birmovanie: Keď prišiel deň Turíc, boli všetci vedno na tom istom mieste. Tu sa náhle strhol hukot z neba, ako keď sa ženie prudký vietor, a naplnil celý dom, v ktorom boli. I zjavili sa im akoby ohnivé jazyky, ktoré sa rozdelili, a na každom z nich spočinul jeden. Všetkých naplnil Duch Svätý a začali hovoriť inými jazykmi; ako im Duch dával hovoriť. (Sk 2, 1-4)*
- ♦ *Eucharistia: Vzal kalich, vzdával vďaky a povedal: "Vezmite ho a rozdeľte si ho medzi sebou. Lebo hovorím vám: Odteraz už nebudem piť z plodu viniča, kým nepríde Božie kráľovstvo." Potom vzal chlieb*

Sväté prijímanie

Sväté prijímanie, ako píše *Schmauss*, sa síce uskutočňuje telesným úkonom, ale jeho spásonosný význam je len vo viere, ktorá sa prejavuje práve úkonom jedenia a pitia (tamže, str. 127). Z toho vyplýva, že sväté prijímanie je úkonom viery v Eucharistiu, no je viac ako len úkonom práve preto, čo týmto úkonom prijímame (preto sväté prijímanie). Vyžaduje si preto primeranú prípravu. Túto trefne rozdeľuje páter Špidlík na nevyhnutnú a žiaducu, vzdialenú a blízku.

Pod *nevyhnutnou* sa rozumie: stav posväcujúcej milosti (teda bez ťažkého hriechu) správny úmysel a eucharistický pôst (hodinu pred prijímaním).

Pod *žiaducou* sa rozumie snaha neuchýliť sa len k týmto nevyhnutným podmienkam na prijatie, ale prehľbovať ich, napr. snažiť sa pristupovať k sviatosti s čistým srdcom (vyhýbať sa i ľahkým hriechom).

Pod prípravou *vzdialenou* sa rozumie príkladný kresťanský život, taký, aby sme mohli prijímať kedykoľvek. Túto radu dával už v 4. storočí sv. Ambróz: „Žite tak, aby ste si zaslúžili prijímať denne.“

Blízka príprava je bezprostredne pred sv. prijímaním. Takouto blízkou prípravou sv. Terézie bolo: „Môj Bože, Ty sa celkom dávaš mne, ja sa celkom dávam Tebe.“

Účinky svätého prijímania

Podľa dávnej tradície, že sviatosti spôsobujú to, čo naznačujú i Eucharistia na nás pôsobí mnohými účinkami. Páter Špidlík ich rozdeľuje na účinky nasýtenia tela a ducha. Z *účinkov na telo* vymenujme len zopár: naše telo sa stáva akoby svätostánkom (preto si treba telo vážiť - stáva sa chrámom Ducha; porov. 1Kor 6, 19). Eucharistia pôsobí upokojujúco aj na zmyslové hnutia. Texty liturgických modlitieb nazývajú Eucharistiu ochranou tela pred škodlivými nebezpečenstvami (nielen mravného charakteru). Samotné Kristove slová zaručujú vzkriesenie a večný život tomu, kto je jeho Telo a pije jeho Krv (porov. Jn 6, 58).

Účinky na dušu ale vymenujme všetky:

Sviatosťné spojenie s Kristom - tak ako pokrm sa mení na potrebnú životnú energiu nášho tela, Eucharistia sa stáva posilou pre život duše. Boh nás v Eucharistii preniká podobne ako pokrm telo. Toto „telesné“ spojenie pochopiteľne predpokladá spojenie v myšlienkach, vôli, v želaniach. Týmto prijímaním a spájaním sa s Kristom, prijímame jeho učenie

budeme aj žiť.“ (2Tim 2, 11)

Pravé Telo a Krv

Eucharistia je jednou zo siedmich sviatostí, ktoré nám Ježiš Kristus zanechal ako prostriedky spásy. Každá z nich má svoju *matériu* a *formu*. Druhý vatikánsky koncil určil za *matériu* pre celú rímsku Cirkev *nekvasený pšeničný chlieb* a *hroznové víno bez cudzích prísad*. Formou sú tu *slová premenenia* a *epikléza*- zvolanie Ducha Svätého.

Treba ešte spomenúť *znaky Eucharistie*. Tými sú už spomenutý chlieb a víno (často vyobrazené na bohoslužobných rúchach a iných pomôckach prichádzajúcich s Eucharistiou do styku). Okrem týchto je tu tretí znak Eucharistie - oltár. On nám znázorňuje túto sviatosť, čím si vysluhuje i našu úctu. Hovoria o tom sami Otcovia, ako napr. sv. Ambróz (biskup): Ved' čo je Kristov oltár ak nie obraz Kristovho Tela? Oltár je obraz Kristovho Tela a Kristovo Telo je na oltári. (*De sacramentis*)

Transsubstanciácia

je pojem označujúci **premenu podstaty chleba a vína s podstatou Kristovho Tela a Krvi**. Táto v sebe obsahuje aj ďalšie aspekty premeny, a to *transfinalizáciu* (zmenu účelu, zmyslu) a *transsignifikáciu* (zmenu symbolu). Transfinalizáciou sa účel chleba a vína (telesné nasýtenie) mení na nasýtenie ducha. Rovnalo transsignifikáciou sa mení symbol chleba a vína ako pokrmu na symbol Eucharistie- Kristovho Tela a Krvi

Pri transsubstanciácii nemožno obísť ani tzv. *problém zázraku*. Zázrakom sú v modernej spoločnosti označované veci a javy vynímajúce sa ľudskému chápaniu z hľadiska empirického (zmyslového) či racionálneho (rozumového) poznania. V takto chápanom význame pojmu môžeme aj o Eucharistii hovoriť ako o zázraku. Transsubstanciáciu (premenu podstaty) totiž sprevádza zachovanie si akcidentov (prípadkov bytia) chleba a vína, ktoré sa nepremieňajú na akcidenty Kristovho Tela a Krvi. V chápaní aristotelovskej filozofie, z ktorej vychádzal aj sv. Tomáš Akvinský, veľký Učiteľ Cirkvi a filozof, zánikom podstaty (nositeľom bytia) zanikajú i akcidenty, ktoré nemajú byť naďalej čím udržiavané v bytí. Pri transsubstanciácii sa podstata chleba a vína mení, no napriek tomu ich spôsoby (akcidenty) ostávajú. To sa vymyká akémukoľvek empiricko-racionálnemu poznaniu a chápaniu. Z tohto hľadiska teda možno hovoriť o Eucharistii ako o zázraku (porov. Schmauss, M.: *Sviatosti*. SÚCM 1981, str. 138).

a vzdával vďaky, lámal ho a dával im, hovoriac: "Toto je moje telo, ktoré sa dáva za vás. Toto robte na moju pamiatku." Podobne po večeri vzal kalich a hovoril: "Tento kalich je nová zmluva v mojej krvi, ktorá sa vylieva za vás. (Lk 22, 15-20)

- ♦ *sviatosť zmierenia*: A znova im povedal: "Pokoj vám! Ako mňa poslal Otec, aj ja posielam vás." Keď to povedal, dýchol na nich a hovoril im: "Prijmite Ducha Svätého. Komu odpustíte hriechy, budú mu odpustené, komu ich zadržíte, budú zadržané." (Jn 20, 21-23)
- ♦ *pomazanie chorých*: Oni šli a hlásali, že treba robiť pokánie. Vyhnali mnoho zlých duchov, pomazali olejom veľa chorých a uzdravovali. (Mk 6, 12-13)
- ♦ *manželstvo*: Tu k nemu pristúpili farizeji a pokúšali ho: "Smie človek prepustiť svoju manželku z akejkoľvek príčiny?" On odpovedal: "Nečítali ste, že Stvoriteľ ich od počiatku ako muža a ženu stvoril a povedal: "Preto muž opustí otca i matku a pripúta sa k svojej manželke a budú dvaja v jednom tele"? A tak už nie sú dvaja, ale jedno telo. Čo teda Boh spojil, nech človek nerozlučuje." (Mt 19, 3-6)
- ♦ *posvätenie kňazstva*: Toto robte na moju pamiatku. (Lk 22, 19)
Nezanedbávaj dar, ktorý je v tebe a ktorý si dostal skrze proroctvo, vkladáním rúk starších. (1Tim 4, 14)

Účinky

Spomínali sme si, že sviatosti nielen naznačujú, ale aj spôsobujú Božiu milosť. Medzi účinky sviatostí teda nutne bude patriť **milosť** a ďalej **sviatostný charakter (znak)**.

Všetky sviatosti nám udeľujú *posväcujúcu milosť*. To znamená, že sme nimi pred Bohom v stave spravodlivosti, a teda v stave života, v stave, v ktorom keď nás zastihne smrť, sme víťazi na plnej čiare! Zomrieť v stave milosti posväcujúcej by mal byť záväzok každého kresťana. Len tak máme totiž zaručenú istotu spásy. Rozdiel je len medzi sviatosťami živých a mŕtvych; sviatosti mŕtvych nám milosť posväcujúcu navracajú, sviatosti živých ju v nás prehľbujú. *Miera* prijatej sviatosti závisí vždy ale od osobnej dispozície prijímateľa. Preto je potrebná príprava pred každým prijatím sviatosti (pred sv. spoveďou, sv. omšou, ...).

Okrem milosti posväcujúcej prináša každá sviatosť ešte svoju extra milosť, tzv. *sviatostnú milosť*. Tá je u každej sviatosti odlišná a charakterizuje každú jednu sviatosť. Bližšie budeme o nich hovoriť, keď sa budeme

rozprávať o sviatostiach jednotlivo...

Sviatostný charakter, nazývaný aj sviatostný znak, je **do duše vtlačené duchovné znamenie**. Tento znak nám udeľujú len tri sviatosti: krst, birmovanie a posvätenie kňazstva. Preto, že tento znak je nezmazateľný, sviatosti, ktoré ho udeľujú, sa môžu prijať za život iba raz! Ostatné sviatosti prijímame opakovane. Tento sviatostný charakter nám dáva určitú *moc*, uschopňuje nás vykonávať kultové úkony (modlitba, účasť na sviatostiach, obradoch, ...).

A ešte sa pokúsím priblížiť vám *spôsob*, akým sviatosti pôsobia. Tento spôsob označujeme v teológii výrazom **ex opere operato**, čo sa veľmi ťažko prekladá do slovenčiny. Preto radšej opisným spôsobom: každá zo sviatostí spôsobí účinok sviatosti **mocou vykonaného obradu**. Teda tým samým činom, že je vykonaný sviatostný obrad, vznikajú účinky sviatosti – sviatosť pôsobí svojou silou (mocou). Dôležité pri tom je, že na pôsobenie sviatostí (prinesenie účinkov) *nevplýva osobná dispozícia vysluhovateľa*. Teda to, či vysluhovateľ je alebo nie je v stave milosti posväcujúcej, nehrá v otázke pôsobenia účinnosti sviatostí žiadnu úlohu! Samozrejme, že tento obrad musí byť vykonaný správne (dodržaná matéria a forma, správny vysluhovateľ, prijímateľ, vzbudený správny úmysel, ...).

Exkurz: Eucharistii

Hovoriť o tejto sviatosti je to najľahšie a najťažšie zároveň. Najľahšie, lebo toľkí už toľko povedali; najťažšie, lebo sa to nedá pochopiť rozumom, ale len prijať vierou...

Pojem

Sviatosť Eucharistie bola definovaná toľkými spôsobmi, že by nestačila iste ani slávna Alexandrijská knižnica, aby obsiahla všetky definície. No z hľadiska učenia Cirkvi treba (podľa KKC) na Eucharistiu hľadieť ako na *vzdávanie chvály a vďaky Otcovi, obeťnú pamiatku Krista a jeho Tela (Cirkvi)* a konečne ako na *Kristovu prítomnosť mocou jeho slova a jeho Duchu* (KKC 1358).

V *prvom pohľade* je Eucharistia vzdávaním vďaky a chvály Stvoriteľovi za celé stvorené dielo. V ňom „žijeme, hýbeme sa a sme.“ (porov. Sk 17, 28). Z celého stvorenstva prijímame dobrodenia Boha, ktoré nám slúžia na posväcovanie a spásu. Za ne treba Bohu vzdávať vďaku a chválu a ospevovať Božiu slávu. *A niet väčšej vďaky ako obeť Eucharistie*.

V *druhom pohľade* sa Eucharistia stáva pamiatkou Kristovho umučenia. Dokonale sprítomňuje nekrvavým spôsobom Kristovu obeť na kríži - je jej pamiatkou a denne aplikuje ovocie tejto obety pre nás, ktorým je odpustenie hriechov.

A konečne v *treťom pohľade* KKC upriamuje náš pohľad na Eucharistiu ako na pravé Telo Ježiša Krista - ako o tom učili cirkevní otcovia - že Kristus je v Eucharistii prítomný *vere, realiter, substantialiter* (opravdivo, skutočne, podstatne).

Ustanovenie

O ustanovení Eucharistie nebudeme hovoriť dlho. Opis tejto udalosti sa nám zachoval u všetkých synoptikov (*Mk, Mt, Lk*), no snáď najrozsiahlejšie u *Lk 22, 7-20*. Rád by som tu len spomenul na čo nás pri tejto príležitosti upozorňuje KKC v bode 1340; že slávením Poslednej večere počas Paschy (sviatku „Prechodu“) dáva Ježiš tomuto sviatku nový - eschatologický (s upriamením sa na veci budúce) rozmer, ktorým je *Ježišov prechod* k Otcovi skrze jeho smrť a zmŕtvychvstanie. Tento rozmer ale upriamuje pozornosť i na *prechod Cirkvi* k Otcovi na konci vekov podľa prísľúbenia: „Spolahlivé je to slovo: Ak sme s Ním zomreli, s Ním

Hriech, vina a trest

Pozrime sa na hriech ešte trochu z eschatologického pohľadu (dogmatické učenie Cirkvi o večnom živote).

Hriech je skutok (nemyslí sa fyzický, ale morálny, teda sa tu rátajú aj slová, myšlienky a zanedbávanie dobra). A to skutok, ktorý uráža Boha. Preto jeho vykonaním nesieme zaň vinu a za vinu si zasluhujeme trest. V stave hriechu (viny a trestu) sa nachádzame, či vykonáme hriech ťažký, alebo ľahký. Rozdiel je len ten, že za ťažký hriech mám večný trest; za ľahký mám časný trest. Čo sa deje so sviatosti zmierenia? Boh mi vo svojej nekonečnej láske odpúšťa môj hriech (teda že som sa dopustil skutku voči nemu), odpúšťa mi vinu za hriech (teda že som ho tým skutkom urazil) a zahládza aj trest; ale tu je malý háčik. Večný trest (teda po ťažkom hriechu) mi odpúšťa, ale zostáva mi po ňom časný trest. Časný trest (teda po ľahkom hriechu) mi tiež odpúšťa, ale nemusí mi byť odpustený v plnej miere - to závisí od mojej dispozície (o tom sme hovorili minule pri sviatosti pokánia).

Ak idem teda na spoveď po ťažkom hriechu, moja duša je úplne čistá - aj od hriechu, aj od viny. No nesiem si časný trest. Ako sa ho zbavím? Kajúce skutky, alebo odpustky vyhlásené Cirkvou (tie sú buď plnomocné - odpúšťajú všetky časné tresty, alebo neplnomocné - odpúšťajú len niektoré časné tresty). A čo ak nestihnem odčiniť všetky časné tresty a umriem? No tak práve na toto funguje očistec. To je stav duše, kde sa duša v očistných mukách (teda že pozná Lásku, ale ešte nie je hodná byť s ňou v plnom spoločenstve) zbaví zvyšných časných trestov. Potom očistená prechádza do neba. Ešte si povedzme, že s večným trestom nie je možné dostať sa po smrti inde, než do pekla! Preto treba vyznať každý ťažký hriech (aj počtom!), lebo za každý nesiem večný trest (nech by bol jeho druh ten istý - nejde tu o nejakú počítateľnosť večných trestov, veď čo mám raz naveky, je jedno koľko krát to vlastním, ide tu ale o silu večného trestu, ak úmyselne nevyznám všetky skutky, za ktoré si zasluhujem večný trest, možno deväť z desiatich sa mi odpustí, ale za ten neodpustený posledný desiaty budem rovnako *večne* zatratený - a to sa asi neoplatí riskovať).

Ako sa pred hriechom chrániť?

Tak to je naozaj jednoduché; konaním spásnych skutkov (dobré skutky, modlitba, pôst, obeta, Písmo Sväté - ale čítať, nie mať, atď) a pristupovaním ku sviatostiam (najmä pokánia a Eucharistie)!

sviatosti krstu

Pojem

Krst je prvá sviatosť, ktorá uvádza do kresťanského života. Latinský názov *baptizmus* je prekladom gréckeho termínu *baptizein*, čo znamená „ponoriť, vstúpiť“. Krstenec tak prijatím tejto sviatosti „ponára sa“ do Krista, „vstupuje“ do jeho tajomného Tela ako jeho nový úd. Slovenský termín *krst* je staroslovanského pôvodu. Znamenalo to uskutočnenie deja „vnorenie sa do Krista, stať sa Kristom“, čo hlbšie odhaľuje zmysel tejto sviatosti.

Ustanovenie

Je dogmou Cirkvi, že ***krst je pravá sviatosť, ustanovená Ježišom Kristom***. V celom Písme už od prvých jeho kníh nachádzame predobrazy krstu. Podľa učenia apoštolov a Otcov je prvým predobrazom *vznášanie sa Duchu nad vodami* (Gn 1, 2; porovnaj Obrad svätenia krstnej vody), *potopa* (1Pt 3, 20n.), *obriezka* (Kol 2, 11), *prechod cez Červené more* (1Kor 10, 2) a bezprostrednou prípravou na Kristov krst je *Jánov krst vodou*.

Dôkazy, že Kristus sám chcel ustanoviť túto sviatosť, nachádzame v Mt 28,19, kde Kristus pred svojim nanebovstúpením prikazuje apoštolom učiť všetky národy *a krstiť ich* v mene Otca, Syna a Duchu Svätého.

Napriek tomu dnes teológovia nevedia určiť presne *dobu* ustanovenia krstu ako sviatosti. Jedni považujú za jeho ustanovenie Kristov krst Jánovým krstom, iní Ježišov rozhovor s Nikodémom, ďalší zas spomínaný krstný príkaz. Ťažisko dôkazov sa samozrejme sústreďuje okolo Mt 28,19, ale je možné, že Kristus ustanovil túto sviatosť ešte pred samotným príkazom krstiť.

Matéria a forma krstu

Dogma Cirkvi hovorí: ***Vzdialená matéria krstu je pravá a prirodzená voda. Blízkou matériou je fyzické obmytie tela vodou***.

Prvá dogma hovorí o *kvalite* krstnej vody. Je nám teda jasné, že nie je možné krstiť hociakou vodou. *Tento fakt je potrebné vedieť*, pretože v nebezpečenstve smrti môže krstiť každý človek, ktorý má úmysel robiť to, čo krstom robí Cirkev - teda aj vy, aj mohamedán, indián či eskimák...

Platnosť sviatosti ale závisí aj od dodržania matérie a formy. Ak by sestrička na novorodeneckom rýchlo pokrstila zomierajúce nepokrstené dieťa destilovanou vodou, vlastne ho nepokrstila. Rovnako sa sviatosť nevyslúži, keby sa ako matéria použila sladená voda (prípadne voda obsahujúca akékoľvek iné umelé prísady meniace jej prirodzené vlastnosti), ...

Druhá dogma hovorí o *spôsobe* použitia krstnej vody. Krstná voda má obmývať telo, čo znamená, že je potrebné, aby po tele tiekla. Z tohto dôvodu medzi platné krsty patrí krst *poliatím a ponorením*. Častá prax našich odlúčených bratov evanjelikov – namočiť si prst do krstnej vody a urobiť ním znamenie kríža na čele krstenca – je teda neplatná!

Formou krstu je *krstná formula* - „**(meno), ja ťa krstím v mene Otca i Syna i Ducha Svätého.**“ Táto krstná formula má teda tri časti: označenie mena, opis úkonu a vzývanie Najsvätejšej Trojice. *Meno* sa začalo používať až od 5. stor., keď sa začali krstiť malé deti, ktorým sa pri tejto príležitosti udelilo aj meno. Z tohto dôvodu sú mnohí teológovia tej mienky, že označenie mena nevyplýva na platnosť, ale na dovolenosť krstu. *Ja ťa krstím* je opis úkonu, ktorý krstiaci vykonáva. Presné použitie týchto slov je potrebné ku platnosti krstu. *V mene Otca i Syna i Ducha Svätého* je trinitárne (trinitas – trojica) zvolanie; taktiež sa vyžaduje k platnosti krstu.

Účinky

Ako sme si povedali už minule, každá sviatosť spôsobuje, čo naznačuje. Každý človek sa na túto zem rodí poznačený dedičným hriechom. Špecifikum tohto hriechu spočíva aj v tom, že ho môže odstrániť len krst. Už sme si povedali, čo je blízkou matériou krstu, a toto fyzické obmytie spôsobuje prvý účinok sviatosti krstu – *obmytie duše od dedičného hriechu*, inými slovami **ospravodlivenie** (jedná sa tu o milosť posväcujúcu porov. KKC 1266). To znamená, že zmytím dedičného hriechu (v prípade krstu dospelého človeka zmytím všetkých do krstu spáchaným hriechov) sa stávame *spravodliví* pred naším Bohom. Boh nás prijíma za svoje deti. Rodíme sa v krste v Duchu Svätom a toto *znovuzrodenie* v Bohu a pre Boha je špecifickou sviatostnou milosťou sviatosti krstu.

Druhým účinkom sviatosti krstu je **odpustenie trestov za hriechy**. Krst je tak jedinou sviatosťou, ktorá odpúšťa všetky tresty, aj večné, aj časné. Dôvodom toho je už spomenuté znovuzrodenie sa. Boh nenávidí nič, čo

objektívneho (viditeľného, posúdiťelného zo strany iných) vykonania mravného zla. K suchej teórii trochu príklad: Na autobusovej zastávke stojí autobus. Ja šoférujem svoju Feliciu, dodržiám všetky predpisy (aj o predvídaní nečakanej situácie), ale v tom mi do cesty vbehne spopred autobusu malé dieťa a ja ho zabijem. Zo subjektívneho pohľadu som nikdy nemal v úmysle niečo také vykonať, tobôž nie v onej kritickej chvíli. Dokonca som inštinktívne robil všetko preto, aby som sa tomu vyhol (strhnem volant, v okamihu začnem brzdiť, ...). Ale nestačilo to, z objektívneho pohľadu som to dieťa zabil. Neúmyselne, ale predsa. Teda na objektívnej rovine som vykonal mravné zlo, ktoré ale na subjektívnej rovine nebolo chcené. Nebudem teda pred Bohom niest' za to vinu, hoci pred spoločnosťou môžem byť obvinený za neúmyselné zabitie.

Ak teda už vnímame tieto dve roviny našich skutkov, môžeme povedať, že hriech delíme podľa týchto rovín na *smrteľný* a *všedný* (subjektívna rovina) a *ťažký* a *lahký* (objektívna rovina). Nie je síce delenie striktné a absolútne, lebo *ťažký* hriech môže aj nemusí byť *smrteľný*.

Trochu sa to asi zapletá, tak si to vysvetlime.

Pod **smrteľným hriechom** rozumieme taký, ktorý je spáchaný vo veľkej veci, v plnom vedomí a dobrovoľnosti a s úmyslom ísť proti Bohu. Jedná sa teda o taký hriech, ktorým sa vedome a dobrovoľne ja sám zriekam lásky Boha, teda jeho spoločenstva (milosti posväcujúcej), a tým si sám volím zatratenie.

Všedný hriech je potom skutok vykonaný v malej veci v plnom vedomí a dobrovoľnosti, ale bez úmyslu ísť proti Bohu. Dá sa povedať, že sa tu jedná o hriechy vykonané z ľudskej slabosti. Takýto hriech ma potom samozrejme neoberá o Božiu lásku a spoločenstvo (milosť posväcujúcu), ale to všetko len narúša (strata milosti pomáhajúcej). Za všedný hriech si teda nezasluhujem zatratenie.

Ťažkým hriechom označujeme skutok, vykonaný vo veľkej veci, v plnom vedomí a dobrovoľnosti.

Lahkým hriechom označujeme skutok, vykonaný v malej veci v plnom, alebo neúplnom vedomí a dobrovoľnosti.

Prečo teda treba vyznávať pri spovedi aj ťažké hriechy a prečo nestačí spomenúť len smrteľné? Ide práve o to, že pri spovedi máme povinnosť vyznať každý ťažký hriech, jeho počet a okolnosti. Práve tie posledné veci pomáhajú spovedníkovi a penitentovi spoločne dospieť k rozlíšeniu, či sa pri tom či onom ťažkom hriechu jedná súčasne aj o smrteľný hriech, teda zatracujúci.

(najmä jej akosť a intenzita) vplývajú na rozlíšenie, aký skutok som vlastne vykonal - ťažko, alebo ľahko hriešny. Navyše, ich správne rozlíšenie ma posúva na dve možné roviny - objektívnu a subjektívnu. O tom si ale povieme až ďalej pri rozdelení hriechu.

Rozmery hriechu

Každý spáchaný hriech má *dva rozmery*:

- **vertikálny (teologický)** / proti Bohu
- a **horizontálny (antropologický)** / proti sebe a iným.

Už z ich delenia je jasné, že hriechom narúšam vzťah nie len s Bohom (a to aj keď som neveriaci), ale aj s ľuďmi. Preto keď sa aj nezhodneme s neveriacimi na účinkoch hriechu vo vertikálnej rovine, určite s nimi nájdeme spoločnú reč v horizontálnej. Z tohto rozdelenia rozmerov hriechu vyplývajú aj potom *jeho následky*.

Vo vertikálnej rovine (vzťah voči Bohu) má hriech za následok *narušenie, alebo stratu vzťahu lásky voči Bohu*. Každý hriech je teda buď akýmsi „zakopnutím“ voči Božej láske ku nám, alebo jej úplným odmietnutím. Už tu cítime, že nie je hriech ako hriech, ale o tom neskôr.

V horizontálnej rovine má hriech následky najmä *voči mne samému* (oddeľujem sa od Boha, rozdeľuje mňa samého - oberá ma o pokoj) a potom *voči iným* - to vychádza z Aristotelovej definície človeka ako „tvora spoločenského“. Ak teda niečo vykonám, má to väčšinou dopad aj na moje okolie (vyhodím z auta flášu, niekoho zabijem, ohovorím, ...). Je dobré si tieto veci uvedomovať, lebo nimi sa formuje naše svedomie a odpor voči hriechu ako takému.

Rozdelenie hriechu

Jestvuje niekoľko delení hriechu. Dá sa povedať, že čo moralista, to delenie. Ide však väčšinou o pojmové, nie obsahové rozdiely. Preto ak sa stretnete niekde s iným delením, ako vám tu ponúknem ja, nebudte z toho prekvapení. Ja sa budem pridržať samozrejme toho delenia, ktoré učili v seminári mňa...

Pri rozlišovaní hriechu si musíme uvedomiť jednu dôležitú vec. Ak má hriech dva rozmery, má teda aj dve roviny pripočítateľnosti mravného zla - a to *subjektívnu a objektívnu*. Tá prvá určuje najmä pripočítateľnosť vo vzťahu k mojej spáse; druhá najmä pripočítateľnosť vo vzťahu

bráni vstupu do neba, preto nie je možné, aby na svojich znovuzrodených deťoch ponechal čo len najmenšiu stopu po hriechu (trest).

Tretím účinkom krstu je udelenie **sviatostného znaku**. Ním sa každý pokrstený pripodobňuje Ježišovi Kristovi – Veľkňazovi, a tým získava účasť na *všeobecnom kňazstve*. Táto účasť ho uschopňuje prijímať ďalšie sviatosti, zúčastňovať sa na posvätnom kulte Cirkvi, posväcovať svet svojou svätosťou a spoluprácou na božom stvoriteľskom diele.

Nutnosť krstu

Tridentský koncil vyhlásil proti bludárom tézu, že *krst je potrebný ku spáse*. Je doslova dogmou: **Krst vodou je už od dôb zvestovania evanjelia nutný ku spáse všetkých ľudí bez výnimky**. Tvrdá je to reč... Čo keď niekoho zrazí auto cestou na krst a už nestihne na krst prísť? Čo keď umrie dieťa, ktoré nedajú rodičia pokrstiť a ono si ešte neuvedomuje ani to, že už je na svete? Čo keď umrie niekto, kto o krste nikdy v živote nepočul?

Nahradiťnosť sviatostného krstu

Nie, Cirkev nemá medzeru v učení. Jestvujú práve pre tieto prípady dva spôsoby *nesviatostného* krstu, ktoré ale sviatostný krst nahrádzajú – *krst krvi* a *krst túžby*.

Krst krvi je mučeníctvo nepokrsteného; tj. Trpezlivé znášanie násilnej smrti, alebo týrania vedúceho k smrti pre vyznanie kresťanskej viery, alebo pre úkony kresťanských čností. Ježiš sám dosvedčuje ospravedlivujúcu moc mučeníctva (porov. *Mt 10,32*).

Krst túžby je výslovná, alebo implicitná žiadosť sviatostného krstu, spojená s dokonalou ľútosťou. Podkladom pre učenie Cirkvi o ospravedlivujúcej moci dokonalej lásky (túžba + ľútosť nad previnením) je text *Lk 7,47*. Krst túžby môže získať ale iba každý za seba; nesmieme ho vnímať tak, že babka túži po krste svojho vnuka...

Vysluhovateľ a prijímateľ

Je dogmou Cirkvi, že **krst môže byť platne udelený každým človekom**. Nemusí byť teda ani sám pokrstený, dôležitý je už spomínaný *úmysel*, aby týmto úkonom vykonal to, čo ním koná svätá Cirkev. Riadnym vysluhovateľom je kňaz.

Hovorili sme už o tom, že k prijatiu sviatosti je potrebný úmysel túto sviatosť prijať. Márne bude niekto na mňa liať vodu a hovoriť pri tom

krstnú formulu, pokiaľ mám ja slobodné užívanie rozumu a nemám úmysel vysluhovanú sviatosť prijať. To je aj dôvod, kvôli ktorému nie je možné niekoho nútiť prijať akúkoľvek sviatosť. Je to celkom pochopiteľné u dospelého človeka, ale Cirkev predsa učí, že sa majú krstiť už malé deti. Aký úmysel si môže vzbudiť dieťa (bábätko)? Žiaden, ale vykonávajú to v jeho mene tí, ktorí sú za jeho krst zodpovední – rodičia a krstní rodičia. Cirkev to s krstom malých detí myslí natoľko vážne, že odporúča krstiť aj potratové plody, pokiaľ žijú (CIC 871).

Exkurz: hriechu

(tento príspevok bol konzultovaný s ThLic. Jánom Víglašom, prednášajúcim morálnu teológiu)

Pojem

Podľa KKC definujeme hriech nasledovne: „Hriech bol definovaný ako **skutok alebo slovo, alebo túžba proti večnému zákonu**. Hriech je urážka Boha. Hriech sa stavia proti láske Boha k nám a odvracia od neho naše srdce.“ (KKC 1849-1850)

Tradičná definícia hriechu hovorí, že **hriech je vedomé a dobrovoľné porušenie Božieho príkazu**. Vychádzajúc z tohto pohľadu treba si najskôr všimnúť Boží príkaz, ktorý hriechom porušujeme.

Božie príkazy, obsiahnuté najmä v desatore, sú akoby jeho zákonom, podľa ktorého sa máme správať. Na zákon sa väčšinou pozerá ako na niečo negatívne, niečo obmedzujúce. Ale treba si v prvom rade uvedomiť, že zákon je zákonom vtedy, keď chráni nejakú hodnotu (život, vlastníctvo, ...). *Ochrana hodnôt* je prospešná najmä pre nás samých, a preto Boží zákon, ktorý ochraňuje najzákladnejšie hodnoty človeka, nie je niečo negatívne a obmedzujúce, ale skôr pozitívne, v duchu ochrany nás samých.

Možno sa pýtať, *kto má určovať hodnoty?* Samozrejme, ak vnímame Boha ako nášho Stvoriteľa, jemu patrí aj v určovaní hodnôt prvé miesto. „Veď on vie, z čoho sme stvorení“ (Ž 103, 14), preto vie, čo je v nás hodnotné, čo v nás treba chrániť, v čom nám treba *vystaviť zákon*. My sami potom spätne poznávaním Božieho zákona zo Zjavenia a zo svedomia ľahko dospejeme k poznaniu hodnôt. Navyše, svedomie človeka tu zohráva nezastupiteľnú funkciu ich usporiadania.

Zložky hriechu

Ak teda vnímame hriech ako vedomé a dobrovoľné porušenie Božieho zákona, prichádzame aj k *zložkám hriechu*; čo robí hriech hriechom. Jedná sa o tri skutočnosti:

- matéria (predmet hriechu) / vec (veľká, malá)
- poznanie a pozornosť / vedomé
- sloboda a vôľa / dobrovoľné.

Pustiť sa do definovania každej tejto zložky hriechu a jej vplyvu na určenie hriešnosti skutku znamená mesiace štúdií teológie. Preto sa obmedzím len na toto rozdelenie a poznámku, že každá z týchto zložiek

účasti na kresťanskom kulte a rovnako k aktívnej účasti na Kristovom kňazstve. Nakoľko táto sviatosť má tri stupne, predpokladá sa, že každý z nich má nie kvalitatívne, ale kvantitatívne odlišný sviatostný charakter.

Tretím účinkom sviatosti posvätného stavu je udelenie moci. Dogma Cirkvi upresňuje, že ide o *duchovnú moc*. Táto moc je zakorenená vo sviatostnom znaku (čo je tiež predpoklad pre odlišnosť znakov v každom stupni). Delíme ju presne podľa stupňov:

- ♦ diakon získava *moc diakonie*, teda služby biskupovi, najmä pri vysluhovaní a spravovaní Eucharistie, čítaní, vysvetľovaní a hlásaní Božieho Slova a pri vysluhovaní niektorých sviatostí (krst, asistencia pri sobáši) a svätení (pohreb, požehnanie, pobožnosti).
- ♦ kňaz získava *konsekračnú a absolučnú moc*. Uschopňujú ho k vysluhovaniu sviatosti Eucharistie (konsekračná) a sviatosti zmierenia (absolučná) a k všetkým ostatným sviatostiam (za zvláštnych okolností po určení biskupom môže aj kňaz birmovať), okrem sviatosti posvätného stavu.
- ♦ biskup získava *ordinačnú moc*, na základe ktorej má moc ordinovať svätencov, teda vysluhovať sviatosť posvätného stavu.

Na tomto rozdelení moci je zrejmé, že plnosť kňazskej moci má len biskup!

Vysluhovateľ a prijímateľ sviatosti posvätného stavu

Už z predchádzajúceho rozdelenia moci je jasné, že riadnym vysluhovateľom všetkých troch stupňov je *jedine platne vysvätený biskup*. Prijatť túto sviatosť môže len pokrstený muž. Z nedávno ukončenej seminárnej formácie by som mohol písať román, čo všetko k tomu takýto muž ešte potrebuje, ale to nechám na osobnú skúsenosť každého, kto by sa pre túto krásnu sviatosť rozhodol...

sviatosti birmovania

Pojem

Birmovanie je sviatosť, pri ktorej je pokrstený *vkľadaním rúk, pomazaním a modlitbou* naplnený Duchom Svätým k vnútornému posilneniu nadprirodzeného života a ku statočnému vyznávaniu viery. Latinský názov *confirmatio* (upevnenie, posilnenie) dokonale korešponduje so zmyslom tejto sviatosti. Sviatosť birmovania dopĺňa sviatosť krstu. Ak je krst sviatosťou znovuzrodenia pre nový, nadprirodzený život, tak birmovanie je sviatosť *zrelosti a mužnosti*.

Ustanovenie

Je dogmou cirkvi, že ***birmovanie je pravá a vlastná sviatosť***. Ustanovenie sviatosti Ježišom Kristom možno zo Svätého Písma dokázať len nepriamo. Už proroci Starého zákona predpovedali vyliatie Ducha Svätého na celé ľudstvo ako znamenie mesiánskej doby (*Joel 2, 28; Iz 44, 3-5; Ez 39, 29*). Ježiš sľúbil svojho Ducha apoštolom (*Jn 14, 16; Lk 24, 29; Sk 1, 5*) a všetkým veriaci (*Jn 7, 38*), čo potvrdil dňom Turíc (*Sk 2,4*).

Sv. Tomáš Akvinský hovorí, že Ježiš neudelil svojho Ducha apoštolom a veriaci *exhibendo* (odovzdaním), ale *promittendo* (prísľubom).

Matéria a forma sviatosti birmovania

Matériou sviatosti birmovania je určením Pavla VI. apoštolskou konštitúciou *Divinae consortium nature* ***individuálne vkladanie rúk spojené s pomazaním čela krizmou***.

V dejinách cirkvi sa mienenie teológov o matérii sviatosti birmovania menilo. Jedni považovali za matériu len vkladanie rúk, iní zas len pomazanie krizmou. Dnešná teória – spojenie vkladania rúk s pomazaním – vychádza najmä zo Svätého Písma, kde sa dočítame o spôsobe odovzdávania Ducha Svätého apoštolmi na veriaci (práve úvodným obradom vkladania rúk. V zhode s týmto učí aj Tradícia cirkvi (Tertulián, Hypolit, Cyprián, Hieronym, Augustín, ...).

V našom delení na matériu blízku a vzdialenú je teda vkladanie rúk a pomazanie blízku matériou, vzdialenou je potom krizma (na Zelený štvrtok posvätený olivový olej s balzomom).

Formou sviatosti birmovania sú **slová, ktoré doprevádzajú vkladanie rúk a pomazanie čela krizmou**. Keďže zo Svätého Písma nie je presná formula týchto slov, v priebehu dejín (i v odlišnosti rítov) sa menili. Dnešná formula formy sviatosti birmovania je podľa *Ordo confirmationis*: „**(meno), prijmi znak daru Ducha Svätého. Amen. Pokoj s tebou. I s duchom tvojím.**“

Nakoľko sviatosť birmovania je doplnenie sviatosti krstu, forma opäť ráta s vybraním si nového mena. Birmovanec si po uvážení vyberá svoje *birmovné meno* po niektorom zo svätých. Kritérium výberu sa má riadiť zmyslom udeľovania nového mena - *ochrana* a *pomoc* (vo forme nasledovania príkladu svätého).

Formou je zároveň naznačený aj jeden z účinkov tejto sviatosti.

Účinky sviatosti birmovania

Ako sme už hovorili, účinkom každej sviatosti je v prvom rade udelenie milosti. Pri sviatosti birmovania, ako jednej zo sviatosti živých, je to najmä *rozmnoženie posväcujúcej milosti*. Keďže má táto sviatosť veľkú návaznosť na krst, špecifickým účinkom jej prijatia je *dovršenie krstnej milosti*. Zvláštnosťou tejto sviatosti je aj udelenie *siedmich darov Ducha Svätého*. Tieto dary sú prijaté spolu so Svätým Duchom podľa proroctva Iz 11, 2-3a. Ich účinkom je najmä posilnenie vykonávať vnútornú podstatu sviatosti birmovania - posilnenie nadprirodzeného života a statočnosť vo vyznávaní viery.

K účinkom sviatosti birmovania patrí aj udelenie ďalšieho nezmazateľného, *sviatostného znaku*. Význam tohto nezmazateľného znaku spočíva, podľa učenia sv. Tomáša Akvinského, v označení a uschopnení bojovať proti nepriateľom viery. Birmovný sviatostný znak nemožno chápať ako nejaké zdokonalenie, rozšírenie krstného sviatostného znaku. Oba sú reálne od seba odlišné.

Len pripomínam, že žiadna zo sviatostí, ktorá vtlačá nezmazateľný znak sa, práve preto, nedá opakovať!

Nutnosť prijatia sviatosti birmovania

Pri tejto téme je dôležité rozdeliť si potrebnosť tejto sviatosti na účinky pre spoločenstvo a pre jednotlivca.

kňaz. Jeho úlohou je byť priamo pri biskupovi a napomáhať mu vo veciach (diakonia - služba), ktorých plnenie by pre biskupa znamenalo *zanedbávanie ohlasovania evanjelia*. (Porov. Sk 6, 2)

Tu je namieste ešte povedať, že prijímanie každého jedného stupňa sviatosti posvätného stavu si vyžaduje *osobitný* obrad vysviacky. Biskup má teda za sebou tri vysviacky, kňaz dve a diakon len jednu.

Matéria a forma sviatosti posvätného stavu

Je dogmou Cirkvi, že **matériou diakonského, kňazského a biskupského svätenia je jedine vkladanie rúk**. Toto vkladanie rúk sa má zachovať fyzickým dotykcom svätenecovej hlavy. Ku platnosti však postačuje aj morálne vkladanie, teda natiahnutím rúk nad svätencom.

Kto bol prítomný na nejakom svätení, iste si pamätá, že dôležitým úkonom bolo aj odovzdanie *symbolov*, predmetov, v závislosti od stupňa svätenia. Niektorí teológovia mylne preniesli materiu sviatosti práve na tieto symboly. Ovšem toto odovzdávanie je preukázateľné až od 10. storočia, kdežto vkladanie rúk je apoštolská tradícia.

Formou diakonského, kňazského a biskupského svätenia sú konsekrčné slová, ktoré bližšie určujú zmysel vkladania rúk. Každý stupeň sviatosti posvätného stavu má vlastnú konsekrčnú modlitbu. I v tom vidieť, že sa jedná o jednu sviatosť (jedna materia), v troch odlišných stupňoch (tri formy).

Účinky sviatosti posvätného stavu

Medzi prvé účinky sviatosti posvätného stavu patrí *milosť posväcujúca*. Ako v ostatných prípadoch sviatostí živých, aj tu má za účel rozmnoženie posväcujúcej milosti. Osobitná *sviatostná milosť* má za účel uschopniť prijímateľa k dôstojnému vykonávaniu funkcií, vyplývajúcich zo svätenia a k správneému spôsobu kňazského života.

Sviatosť posvätného stavu udeľuje prijímateľovi *sviatostný charakter (znak)*. V tomto sviatostnom znaku je zakorenená nemožnosť opakovať svätenie a návrat do laického stavu. Kto raz platne prijme sviatosť posvätného stavu, už sa naveky vyčleňuje z laického stavu a pričleňuje sa k posvätnému stavu. Toto vyčlenenie je večité, trvá teda aj po smrti prijímateľa. (Nie je teda možný žiaden *odchod z kňazstva*, pretože kto raz kňazom je, je ním naveky!) V tom je napr. rozdiel medzi posvätným stavom a rehoľnými *večnými sľubmi* - tie rehoľníka nevynímajú z laického stavu a smrťou zanikajú. Sviatostný znak uschopňuje nositeľa k aktívnej

O sviatosti posvätného stavu

Pojem

Táto sviatosť má v našej reči nejednoznačný názov. Môžeme sa stretnúť s názvom sviatosť kňazstva, sviatosť posvätného rádu (CIC), sviatosť posvätej vysviacky (Gerčak), sviatosť svätenia kňazstva (Otto), ... Pridržajme sa teda pri oficiálnom názve KKC, ktorý túto sviatosť nazýva *sviatosť posvätného stavu*.

Sviatosť posvätného stavu **je sviatosť, v ktorej sa udeľuje vkladáním rúk a modlitbou biskupa duchovná moc a dáva milosť k jej náležitému užívaniu**.

Je dogmou Cirkvi, že **sviatosť posvätného stavu je pravou a vlastnou sviatosťou, ustanovenou Kristom**. O jej ustanovení Kristom nie je vo Svätom Písme priama zmienka, ale odvádza sa deduktívne z udelenia moci a uloženia príkazu apoštolom – *toto robte na moju pamiatku*. Ustanovenie tejto sviatosti je spojené s ustanovením sviatosti Eucharistie, nakoľko tieto dve sviatosti nedokážu bez seba jestvovať.

Stupne sviatosti posvätného stavu

Vlastnými sviatosťnými stupňami sviatosti posvätného stavu sú *diakonát* (diakon), *prezbyterát* (kňaz) a *episkopát* (biskup). Nejde však o tri rôzne sviatosti, ale tvoria dohromady jednu sviatosť posvätného stavu. Osobitne hovoríme o *stupňoch sviatosti*.

Plnosť kňazskej moci je obsiahnutá len v episkopáte, menej v prezbyteráte. Diakonát je účasťou na Kristovej kňazskej moci, ale zvláštnym spôsobom, pretože diakon nie je svätený pre kňazstvo, ale pre službu - diakoniu (porov. KKC 1596). Viac sa to objasní pri rozdelení *moci*, ktorú táto sviatosť udeľuje v každom stupni odlišnú (pozri časť o účinkoch sviatosti). Hovorovo by sme mohli povedať, že kňazom so všetkým čo k tomu patrí je len *biskup*. Pre množstvo pastoračných starostí a služieb mu ale nie je dopriate všetkým poslúžiť. Preto má svojich pomocníkov, *kňazov*, ktorí „*patria*“ jemu. Sú akoby jeho predĺžené ruky. Kňaz bez biskupa vlastne „*nie je ničím*“, nemôže vysluhovať nič, čo mu zo sviatosti posvätného stavu prináleží, lebo jeho kňazská moc je viazaná na biskupa – on je jeho, robí len to, čo mu biskup prikáže a dovoľí a bez jeho súhlasu nemôže urobiť nič (ak napríklad kňaz nemá od biskupa fakultu sponovať, sponovať nesmie!). *Diakon*, vychádzajúc z jeho úlohy, je užšie spätý s biskupom ako

Z ustanovenia sviatosti Kristom vyplýva, že birmovanie je pre Cirkev ako spoločenstvo nepostrádateľné. Opačne je to ale pri nutnosti pre jednotlivca - podľa učenia Cirkvi, prijatie birmovania **nie je potrebné pre spásu!** Preto sú v hlbokom omyle tí, ktorí si myslia, že *musia* ísť na birmovku, aby „*mohli mať neskôr sobáš v kostole*“. Vôbec to nie je potrebné, navyše, stojí za uváženie, či takýto motív prijatia sviatosti (a jemu podobné) je dostačujúci...

Vysluhovateľ a prijímateľ sviatosti birmovania

Podľa KKC tvorí sviatosť birmovania spolu s krstom a Eucharistiou jeden celok *sviastí uvádzania do kresťanského života*. Patrí teda medzi tzv. *iniciačné sviatosti*, ktoré slúžia na *vedenie do tajomstiev kresťanskej viery*. Naša kresťanská viera nie je ničím samozrejým. Je darom. Nadprirodzeným darom, ktorému treba správne porozumieť, aby sme ho mohli plnohodnotne využívať. Krstom, prvou iniciačnou sviatosťou, tento dar prijímame od samého Boha tým, že sa stávame Jeho adoptívnymi deťmi. Eucharistiou (prvým svätým prijímaním) tento dar v sebe živíme a dostávame posilu na jeho uchovanie. Birmovanie je poslednou iniciačnou sviatosťou, ktorá dovršuje v živote kresťana krstnú milosť.

Iniciačné obrady sú známe skoro vo všetkých kultúrach sveta. Majú za úlohu dokázať spoločnosti, že ten, kto tieto obrady skladá je rovnoprávnym členom danej spoločnosti. V mnohých kultúrach (indiánske kmene, africké a oceánske domorodé kmene) sú spojené s ťažkými úlohami, ktoré musí adept bez pomoci druhého zvládnuť, aby ho spoločnosť prijímala ako rovného. Sú teda prejavom jeho súcosti a zrelosti.

Vysluhovateľom tejto sviatosti je biskup. On síce môže udeliť splnomocnenie nejakému kňazovi, ale deje sa tak iba vo výnimočných prípadoch. To preto, aby sa dal aj navonok jasne najavo charakter sviatosti birmovania ako iniciačnej sviatosti. Slovo *biskup* je slovenským prekladom gréckeho slova *episkopoi*, čo pôvodne znamená *starší, strážca*. Tu je krásne vidieť podobnosť s iniciačnými obradmi ostatných kultúr - aj v nich prijímajú do *dospelosti* starší, skúsenejší, vodcovia, prípadne strážcovia tajomstiev.

Udelením sviatosti birmovania sa dáva najavo, že ten, kto ju prijíma, je hodný toho, aby sa mu zveril celý poklad tajomstva kresťanskej viery. Preto biskup ako jej strážca je riadnym vysluhovateľom birmovania.

Ako hovorí KKC: „Sviatosť birmovania **môže a má** prijať každý pokrstený, ktorý ešte nebol birmovaný“. To znamená, že jej prijatie nie je podmienkou zo strany Cirkvi, ale má byť naším cieľom.

Môžeme to celé prirovnať napr. k organizácii, ktorá má členstvo delené na niekoľko stupňov, pričom každému stupňu prináleží určitá právomoc. Čím vyšší stupeň, tým väčšia moc. Kto by v takej organizácii chcel ostať obyčajným členom so základnými právami? Asi nik. Každý by sa snažil dostať sa vyššie, byť samostatnejší, mať viac práv ako povinností...

Sviatosť birmovania tým, že udeľuje Božiu milosť a dary Ducha Svätého dáva prijímateľovi väčšie možnosti rastu osobného vzťahu s Bohom. Je naplnením krstnej milosti, teda dozretím vo viere. Pobirmovaný veriaci už nie je dieťaťom, na ktoré treba neustále dávať pozor a hovoriť mu: „Toto smieš, toto nesmieš!“ Pobirmovaný už sám vie, čo smie a čo nie. Berie zodpovednosť na seba!

Preto sa vyžaduje k prijatiu sviatosti birmovania aj dovŕšenie veku, v ktorom vie človek rozoznávať čo je dobré a čo zlé. Je samozrejmé, že takýto vek nie je možné určiť číslom, ale pre praktickú stránku je u nás stanovený dovŕšený 14. rok života.

prítomnosti vysväteného služobníka Cirkvi.

K platnému vyslúženiu a prijatiu sviatosti manželstva sa vyžaduje:

- > aby obaja boli **pokrstení**
- > **aspoň virtuálny úmysel** (raz vzbudený a nikdy neodvolaný) robiť to, čo robí Cirkev
- > **absencia manželských prekážok** (o tých vám povedia na náuke – alebo sa spýtajte pána farára, je ich dvanásť)
- > **zachovanie kánonickej formy**, ktorá je predpísaná Cirkvou (a preto ju môže Cirkev aj dišpenzovať) – kňaz/diakon, dvaja svedkovia, Svätým stolcom schválený obrad.

Matéria a forma sviatosti manželstva

Nakoľko Kristus povýšil doterajšie prirodzené manželstvo, ktoré podstatne pozostávalo z manželskej zmluvy, k účinnému znameniu milosti, splýva sviatosť manželstva vecne s manželskou zmluvou. V dôsledku toho je každá platná manželská zmluva medzi pokrstenými platnou sviatosťou. Už *Decretum pro Armenis* hovorí, že vzájomné dobrovoľné prehlásenie snúbencov (a nie kňazské požehnanie) je účinnou príčinou sviatosti manželstva. Podobne aj Tridentský koncil, aj jednotlivo pápeži učili, že *sviatosť manželstva si vysluhujú snúbenci sami*, pred tvárou Cirkvi (preto je potrebná aj prítomnosť kňaza/diakona).

Keďže vonkajším znamením sviatosti manželstva je manželská zmluva, teda obojstranné vyjadrenie vôle snúbencov, nehovoríme pri sviatosti manželstva striktno o materii a forme. Sú však aj takí teológovia, ktorí sa tohto delenia striktno držia a pri sviatosti manželstva hovoria o *súhlase*, ktorý si snúbenci vymieňajú, ako o materii a o *slovách* súhlasu ako o forme.

Účinky sviatosti manželstva

Medzi ne patrí v prvom rade *manželský zväzok*, ktorý vzniká prijatím sviatosti. O jeho podstatných vlastnostiach (jedinosť a nerozlučiteľnosť) sme už hovorili...

Druhým účinkom je ako pri každej sviatosti milosť posväcujúca, ktorá je zvláštnym spôsobom zameraná na účel sviatosti manželstva – posväcuje manželov a dáva im nadprirodzenú silu k plneniu ich stavovských povinností.

Vysluhovateľ a prijímateľ sviatosti manželstva

Už sme si povedali, že *sviatosť manželstva si vysluhujú snúbenci navzájom* tým, že si vymieňajú súhlas v manželskej zmluve. Tým, že ho dávajú a od druhého zase prijímajú *sú si navzájom aj vysluhovateľom aj prijímateľom sviatosti*.

Možno vám napadne otázka: *Načo je tam potom potrebný kňaz, alebo diakon?* Správna otázka. Jeho prítomnosť je potrebná k tomu, aby mohol vyslúžiť obrad (ktorý nikto iný vyslúžiť nemôže), v rámci ktorého si snúbenci vysluhujú sviatosť a bez ktorého si ju vyslúžiť nemôžu. Je to teda podmienka ku platnosti sviatosti manželstva. Napriek tomu, jeho prítomnosť nepatrí k podstatným zložkám sviatosti (vonkajšie znaky) a preto *CIC určuje vo výnimočných prípadoch uzavretie manželstva aj bez*

Pojem

Eucharistia je sviatosťou, v ktorej je Kristus pod spôsobmi chleba a vína skutočne prítomný svojím telom a krvou, aby sa nekrvavým spôsobom obetoval nebeskému Otcovi a dal sa veriacim za duchovný pokrm.

Biblickými predobrazmi Eucharistie sú *strom života v raji, Abraháмова a Melchizedechova obeta, manna na púšti, predkladané chleby v Jeruzalemskom chráme, rôzne starozákonné obety a zvlášť pamiatka Paschy – obeta veľkonočného baránka.*

Ustanovenie

Je dogmou Cirkvi, že Eucharistia ***je pravá sviatosť ustanovená Ježišom Kristom***. Toto ustanovenie vyplýva z jeho vlastných slov: „*Toto robte na moju pamiatku.*“ (Lk 22, 19) Pravosť tohto výroku zaručuje skutočnosť ranokresťanského slávenia *Pánovej večere*, ktorá je nezrozumiteľná bez Kristovho príkazu – Eucharistia, podľa Kristovej vôle, mala byť trvalým zriadením (porov. Mt 28, 28; Mk 14, 24; Lk 22, 20; 1 Kor 11, 25; Jn 6, 53n.)

Samotnému ustanoveniu predchádzali predpovede (prísľuby):

Ježiš im odpovedal: „Boží skutok je veriť v toho, ktorého on poslal.“ Povedali mu: „Aké znamenie urobíš, aby sme videli a uverili ti? Čo urobíš? Naši otcovia na púšti jedli mannu, ako je napísané: »Dal im jesť chlieb z neba.«“ Ježiš im odvetil: „Veru, veru, hovorím vám: Nie Mojžiš vám dal chlieb z neba, ale môj Otec vám dáva pravý chlieb z neba. Lebo Boží chlieb je ten, ktorý zostúpi z neba a dáva svetu život.“ Povedali mu: „Pane, vždy nám dávaj taký chlieb.“ (Jn 6, 29-34)

Matéria a forma sviatosti Eucharistie

Matériou sviatosti Eucharistie je chlieb a víno. (dogma) Oddávna, podľa praxe Cirkvi, môže byť pri konsekrácii použitý len *pšeničný chlieb*. Tento môže byť nekvasený (latinský obrad), alebo kvasený (grécky obrad). Prax latinského obradu je preukázateľnejšia, lebo podľa svedectva synoptikov Kristus použil pri ustanovení nekvasený chlieb - *V prvý deň sviatkov Nekvasených chlebov prišli k Ježišovi učeníci a pýtali sa ho: „Kde ti máme*

pripraviť veľkonočnú večeru?" (Mt 26, 17). Napriek tomu je v latinskom obrade používanie výlučne nekvaseného chleba preukázateľné až od 8.stor.

Druhým prvkom je *prírodné hroznové víno*. Musí byť neupravované, tzn. bez akýchkoľvek prísad (kvasinky, cukor, ...). Na výrobu a distribúciu *omšového vína* je preto potrebné zložiť prd diecéznym biskupom slávnostnú prísahu o príprave a zachovávaní prírodného vína. Ten potom udelí tzv. *licenciu* na jeho používanie pri liturgii.

K vínu je podľa starovekého zvyku nutné primiešať trochu vody. Jeho pôvod je vo všeobecnom zvyku Izraelitov, Grékov i Rimanov. V symbolike sviatosti Eucharistie to naznačuje vytekajúca voda z otvorenej rany Ježiša Krista v jeho boku, hypostatické spojenie Kristovej ľudskej a božskej prirodzenosti, mystické spojenie veriacich s Kristom.

Formou sviatosti Eucharistie sú pri konsekrácii prednášané ustanovujúce Kristove slová. Trident učí, že priamo po konsekrácii je pod spôsobmi chleba a vína prítomný tajomným spôsobom prepoštatnenia Kristus – jeho pravé telo a krv.

Účinky

V učení Cirkvi sa stretáme s menovaním troch hlavných účinkov:

Hlavným účinkom sviatosti Eucharistie je vnútorné spojenie s Kristom.

K bližšiemu určaniu tohto spojenia je potrebné rozlišovať medzi *prechodným sviatostným spojením*, ktoré je vo sviatostnom požívaní (sv. prijímanie) a ktoré prestáva rozpadom sviatostných znakov, a medzi *trvalým duchovným spojením* v láske a milosti. Ježiš je vinič a prijímajúci sú ratolesti, do ktorých preteká nadprirodzený život milosti. (porov. Jn 15,5) Toto spojenie prisľúbil sám Kristus slovami: „Kto je moje telo a pije moju krv, ostáva vo mne a ja v ňom.“ (Jn 6, 56)

Eucharistia udržiava a rozmnožuje nadprirodzený život duše. K pochopeniu a prijatiu tohto účinku nám poslúžia Kristom zvolené spôsoby – chlieb a víno – základ stravy blízkovýchodných národov. Ako ony udržiavajú a rozmnožujú prirodzený život človeka, tak sviatostné spôsoby prinášajú analogický účinok v nadprirodzenom živote.

Eucharistia je zárukou nebeskej blaženosti a vzkriesenia tela. „Kto je moje telo a pije moju krv, má večný život a ja ho vzkriesim v posledný deň.“ (Jn 6, 54)

potomstva. Aj keď je pri ňom *otvorenosť pre život* podmienkou aby nebolo hriechne, to ešte neznamená, že každé takéto spolužitie musí byť na plodenie zamerané! (Ako môžem zamerať na plodenie detí manželský styk v období neplodných dní ženy?!) To je rozdiel, ktorý je potrebné si uvedomovať. Z jeho správneho pochopenia potom jasne vyplýva, že manželské spolužitie nie je nutne len na plodenie detí, ale pre *dobro manželov*. A ak žena pri ňom počne, *otvorenosť pre život* mi káže dieťa s láskou prijať a vychovávať!

Sviatosť

To, že Kristus povýšil takúto zmluvu medzi pokrstenými na sviatosť, je veľkým darom. Pozor! Medzi pokrstenými! To znamená, že manželstvo je sviatosťou len vtedy, ak obe strany (muž i žena) sú platne pokrstené (rímo/grékokatolíck a evanjelik-ale tu sa musí overiť platnosť krstu!). Ak si ja teda vezmem nepokrstenú, pri dodržaní kánonických predpisov pre prijatie manželstva mám *platné* ale *nesviatostné* manželstvo! Ak by sa tá moja polovička časom v manželstve dala pokrstiť, sviatosťnosť manželstva tým samým činom jej krstu oživne a už bude aj sviatosťnosť!

Povedzme si teda, kedy je **manželstvo platné**:

- > *dvaja pokrstení*
- > *jeden pokrstený, druhý nepokrstený, zachovaná kánonická forma* (sem patria dišpenzy a licencie; o nich je zbytočné teraz hovoriť, je ich veľa, a všetky sa dozvieme na poučení pred sobášom – spomeniem len napr. že katolícka stránka je povinná sa sobášiť pred zástupcom Cirkvi – kňazom (alebo diakonom); ak by sa sobášila povedzme v jehovistickej modlitebni, bez katolíckeho kňaza (diakona), má neplatné manželstvo!)
- > *dvaja nepokrstení* (ich civilný sobáš je platný aj pred Bohom na základe prirodzeného práva!)

Je dogmou Cirkvi, že **manželstvo je pravou a vlastnou sviatosťou, ustanovenou Kristom**. Manželstvo má teda božské ustanovenie, nie ľudské. Boh žehná manželskej dvojici a dáva príkaz k plodeniu: „Plodte a množte sa a naplňte zem.“ (Gn 1, 28) Božský pôvod manželstva sa v dejinách snažili mnohí podlomiť. Ich snahy boli skôr praktické, aby mohli manželskú zmluvu zrušiť a opakovať manželstvo. Apológia Cirkvi však jasne dokazuje, že manželstvo má božský pôvod, a preto nie je človeku možné doň zasahovať. Nuž, čo *Boh spojil, človek nech nerozlučuje* :)!

zalúbeneckej slepoty. Treba svoju zmluvnú stánku dobre spoznať – čo mi sľubuje, či je schopná to všetko splniť, dodržať, atď. Až keď máme akú-takú istotu, že každý z nás podmienky zmluvy dodrží, vtedy ju môžeme aj uzavrieť. Veď je to proti logike, upísať sa zmluvou, že niekomu dám desať miliónov do dvoch týždňov, keď ich nemám! Rovnako je proti zdravému rozumu sľúbiť niekomu to, čo robí manželstvo manželstvom, ak na to nemám! A takým istým nerozumom je takýto sľub prijať!

Medzi mužom a ženou

Z božského ustanovenia sviatosti manželstva (povieme si o tom neskôr) jasne vyplýva, že táto sviatosť môže byť uzavretá len medzi mužom a ženou – teda heterosexuálnym párom. Žiadne dnešné tendencie o uzavretie „manželstva“, resp. partnerstva medzi homosexuálnymi párami nemôže byť nikdy manželstvom. To je možné len medzi mužom a ženou. Z definície muža a ženy je jasné, že manželstvo nemôžu uzavrieť ani deti.

Jedinosť a nerozlučiteľnosť

Ide o dve podstatné vlastnosti manželstva. *Jedinosť* je dosť krkolomný termín, ktorý je ale v podstate veľmi jednoznačný – manželstvo je *jediná zmluva*. To znamená, že ak som ju už raz uzavrel, nemôžem ju uzavrieť s nikým iným. Jedinosť manželskej zmluvy vyplýva z jej prirodzeného určenia – zmluva na *spoločenstvo celého života*. Slovo *celého* však neznamená len trvanie života (jeho dĺžka), ale aj jeho náplň – preto sa nemôžem deliť s ďalším človekom o niečo, čo už akoby nemám, lebo som už niekomu odovzdal! Preto je manželstvo jediné a nemožno z tohto titulu uzavrieť žiadne iné. Z primárneho významu *celého* života potom vyplýva *nerozlučiteľnosť* manželstva. To je to, čo sa bežne hovorí, že sviatostne (platne) uzavreté manželstvo nemožno rozviesť. Ak teda ja s niekym uzavriem manželstvo, uzatváram ho na celý náš spoločný život. Pokiaľ budeme obaja žiť, dovtedy táto zmluva platí (no smrťou jedného z nás sa zmluva končí – preto sa ovdovení môžu znovu sobášiť!).

Zameranie na dobro manželov, plodenie a výchovu detí

Tu môže byť nejasný azda len termín *dobro manželov*. Pod ním sa rozumejú všetky dobré spoločného života, teda to dobro, ktoré takýto život prináša (láska, bezpečie, istota, pokoj, zabezpečenie, rodina, vzťahy,...). Samozrejme, patrí tu aj sexuálne spolužitie manželov, na ktoré sa v minulosti aj v manželstve hľadalo len ako na *nutné pre splodenie*

Účinky sviatosti Eucharistie pôsobiace *ex opere operato* patria len prijímateľovi. Účinky pôsobiace *ex opere operantis* môžu byť na základe spoločenstva svätých venované na spôbob príhovoru druhým ľuďom, živým alebo mŕtvym.

Nutnosť Eucharistie

Nemožno hovoriť o absolútnej nutnosti Eucharistie ku spáse človeka – tá je len pri krste. To znamená, že aj človek, ktorý ešte neprijal Kristovo telo môže byť spasený, pokiaľ má v sebe uchovanú milosť posväcujúcu (malé deti). Avšak možno tu hovoriť o nutnosti Eucharistie ku spáse v relatívnom význame. Totiž, ak Kristus hovorí, že kto nebude jesť a piť..., nebude mať večný život, ľahko z toho vyvodíť záver – milosť posväcujúcu, potrebnú ku spáse, v nás táto sviatosť udržuje a rozmnožuje. Bez nej (Eucharistie) padáme do hriechu a strácame milosť. Ide tu teda o akúsi druhostupňovú nutnosť.

Vysluhovateľ a prijímateľ

Riadnym vysluhovateľom sviatosti Eucharistie je platne vysvätený kňaz.

Ide o dedičstvo samotnej vôle Krista, ktorý túto moc odovzdáva tým, ktorí boli pri ustanovení Eucharistie prítomní. Oni ju potom posúvajú na základe svojej moci (porov. Mt 18, 18) svojim nástupcom. Diakoni, ktorí boli ustanovení apoštolmi, nemajú moc na konsekráciu; boli vybratí a určení pre rozdávanie Eucharistie bratom a sestrám, ktorí sa nemohli zúčastniť slávenia Pánovej večere.

Čo sa týka prijímateľa, ním môže byť každý pokrstený veriaci, ktorý je *in statu viae*, teda v stave života (myslí sa tu ale na duchovný – teda v stave milosti). To je zároveň aj podmienka k platnému prijatiu.

Jestvuje ale ešte jedna podmienka, *podmienka k hodnému prijatiu* (aby som mohol obsiahnuť účinky *ex opere operantis*). Tá vyžaduje stav milosti a pravý a zbožný úmysel. Treba na toto dávať pozor, lebo nehodné prijatie je hriechom svätokrádeže! (porov. OTTO.: *De sacramentis*. Str. 64.)

Pojem

Sviatosť pokánia je sviatosť, ktorou sa kňazským rozhrešením odpúšťajú hriechy spáchané po krste, keď kajúcnik svoje hriechy ľutuje, úprimne ich vyzná a má vôľu vykonať zadosťučinenie.

Z tejto definície vyplýva, že pri sviatosti pokánia bude potrebné ozrejmíť si niekoľko pojmov, najmä *hriech, ľútosť, úprimné vyznanie a zadosťučinenie*. Keďže sú to všetko obsiahle termíny, dnes sa budeme venovať len tomu najdôležitejšiemu z pohľadu sviatosti pokánia. Nabudúce si rozoberieme samotný pojem hriechu.

Moc odpúšťať a nutnosť vyznania

Ani v dnešnej dobe nie je ojedinelý prípad, kedy sa niekto ohradí: „Prečo mám svoje hriechy hovoriť farárovi, čo je jeho do toho? Mne stačí, že ich vyznám pred Bohom.“ Má teda vôbec vyznanie hriechov pred kňazom opodstatnenie? Odkiaľ si kňazi uzurpujú právo na moc odpúšťania hriechov?

Je dogmou Cirkvi, že **Cirkev prijala od Krista moc odpúšťať hriechy spáchané po krste**. Už Tridentský koncil hovorí proti protestantom, že Kristus túto moc udelil apoštolom, ako svojim právoplatným nástupcom. Jedná sa tu o tzv. *moc kľúčov a moc odpúšťania*.

Moc kľúčov udelil Kristus Petrovi (porov. Mt 16, 19) a znamená to najvyššie oprávnenie nad pozemským božím kráľovstvom. Nositeľ moci kľúčov má plnú moc niekoho vpustiť, ale aj vylúčiť zo spoločenstva, nad ktorým má túto moc. Je neodškriepiteľné, že táto moc je predaná Petrovi nie ako osobné privilégium, ale ako nástupcovi, čo znamená, že prechádza na každého nástupcu - teda pápeža.

Moc odpúšťať udelil Kristus všetkým apoštolom (porov. Jn 20, 21-33). Tak ako on sám odpúšťal na zemi hriechy, udel túto moc pred svojím nanebovystúpením svojim apoštolom, ktorí ju udeľujú ďalej svojim nástupcom - biskupom. Kňaz (ktorý nie je biskupom) má túto moc delegovanú od svojho biskupa. Bez tejto delegácie nemôže žiaden kňaz (ktorý nie je biskupom) udeliť platné odpustenie hriechov. (To uvidíme neskôr pri úvahách o sviatosti kňazstva a jej stupňoch...) Aj o tejto moci možno uvažovať rovnako neodškriepiteľne, že nebola daná apoštolom ako osobná charizma, ale ako trvalé zriadenie v Cirkvi. Totižto skutočnosť

Pojem

Kresťanské manželstvo je sviatosť, ktorá na základe vzájomného neodvolateľného súhlasu spája muža a ženu k celoživotnému spoločenstvu lásky, k plodeniu a výchove potomstva, k čomu súčasne poskytuje potrebnú milosť. (Gaudium et spes 48-50)

Táto definícia vieroučnej konštitúcie II. Vatikánskeho koncilu hovorí jasne o podstatných zložkách sviatosti manželstva. Podobne ich definuje aj Kódex kánonického práva (CIC): *Manželskú zmluvu, ktorou muž a žena ustanovujú medzi sebou spoločenstvo celého života a ktorá svojou prirodzenou povahou je zameraná na dobro manželov, ako aj na plodenie a výchovu detí, Kristus Pán povýšil medzi pokrstenými na hodnosť sviatosti*. Jasne sa tu ukazuje, že manželstvo je:

- ◆ zmluva
- ◆ medzi mužom a ženou
- ◆ jediná a nerozlučiteľná
- ◆ zameraná na dobro manželov, plodenie a výchovu detí
- ◆ sviatosťou

Týmto piatim podstatným bodom manželstva je potrebné sa osobitne povenovať.

Zmluva

Zmluvy sa bežne medzi ľuďmi uzatvárajú ako záruka dohody. Zmluva môže byť unilaterálna (podmienky zmluvy určuje len jedna strana – napr. zmluva Boha s vyvoleným ľudom) alebo bilaterálna (podmienky si určujú obe, resp. všetky strany). Asi je jasné, že v manželstve ide o bilaterálnu zmluvu, kde si obaja – muž i žena – navzájom určujú *podmienky*. Tieto podmienky sú súčasťou *chodenia*, patrí medzi ne vzájomné spoznanie sa a určenie si podmienok pre nadchádzajúcu zmluvu - manželstvo. Práve preto je obdobie chodenia tak nevyhnutné pre správne rozhodnutie prijatia takejto vážnej zmluvy. Ak sa týmto podmienkam – vlastnosti človeka, charakter, schopnosti, vôľa, láska, ... - nedá dostatočný dôraz, neraz sa uzavretie manželstva zbytočne urýchli, a potom vznikajú zbytočné ťažkosti. Hovorí sa, že láska je slepá, ale manželstvo jej otvára oči. Je to možno úsmevné, ale pravdivé. Mnohí skúsení starší ľudia, i duchovní vodcovia radia, aby sa pre manželstvo nerozhodovali ľudia v stave

Vysluhovateľ a prijímateľ sviatosti pomazania chorých

Sviatosť pomazania chorých môže platne udeliť len biskup a kňaz. (dogma) To vylučuje zo zoznamu všetkých ostatných veriacich, nie len laikov, ale aj klerikov - diakonov. Toto učenie vychádza opäť z biblického textu Listu Jakuba, kde pod pojmom „presbyter“ treba rozumieť biskupov a nimi svätených kňazov. Diakoni a laici nikdy pod tento termín nespádali.

Sviatosť pomazania chorých môže platne prijať len ťažko chorý veriaci. (dogma) Tu je treba uviesť zopár vysvetlení. Na prvý pohľad by sa zdalo, že nám v definícii dogmy chýba „umierajúci“. Nie je to ale tak, za „ťažko chorého“ sa tu považuje ten, kto má chorobu nebezpečnú pre život. Nemažú sa teda veriaci pri chrípke, ale pri vážnych, životu nebezpečných chorobách (napr.: rakovina). V tomto význame možno za nebezpečie smrti považovať aj pokročilú starobu. Z tohoto nám pootm vyplýva aj možnosť *opakovaného prijatia* sviatosti pomazania chorých. Je to dovolené v týchto prípadoch:

- ak sa chorý uzdravil a znova ochorel
- ak sa stav choroby podstatne zhoršil.

K platnému prijatiu sa vyžaduje aj úmysel sviatost' prijať. V nutnom prípade stačí habituálny úmysel (chcem zomrieť ako kresťan).

K hodnému prijatiu sa zpravidla žiada stav v milosti posväcujúcej.

Neodpustím si poznámku o *poslednom pomazaní*. Napriek tomu, že mnoho krát skutočne pre niektorých býva prvé aj posledné, nejde pri tejto sviatosti o kauzálny účinok. **Sviatosť pomazania chorých nespôsobuje smrť!** Toto mylné presvedčenie sa dostalo do ľudí absenciou poznania podstaty a účinnosti sviatosti pomazania chorých. Napriek tomu, že sa už niekoľko rokov Cirkev u nás snaží tento mylný úsudok vymazať z nášho vedomia, ešte veľmi často sa s ním stretáme. Preto je potrebné prehlbovať si o sviatostiach vedomosti a uvedomiť si, že nie je správny.

hriechu činí pokračovanie tejto moci nutným pre všetky časy.

V tomto pohľade sa vyformulovalo niekoľko nutných dogiem (najmä proti učeniu protestantov) o moci odpúšťania hriechov udelenej Cirkvi:

- **Cirkevnou absolúciou sa odpúšťajú hriechy skutočne a bezprostredne.**
- **Absolúčná moc Cirkvi sa vzťahuje na všetky hriechy bez rozdielu.**
- **Výkon cirkevnej moci odpustenie hriechov je súdnym aktom.**

Ešte pár slov k tej poslednej dogme... K súdnemu aktu sú potrebné tri podstatné požiadavky:

- súdna moc
- znalosť skutkovej podstaty (vyznanie)
- súdny výnos (rozhrešenie).

Z tohoto je potom už jasné, prečo treba svoje hriechy vyznať pred kňazom. Im bola totiž daná súdna moc, nikomu inému. Oni, ako nositelia tejto moci, musia poznať skutkovú podstatu (preto to vyznanie!), aby mohli vyniesť nad nami výnos - rozhešia, alebo nerozhrešia...

Lútosť

Tridentský koncil definuje lútosť ako **bolesť duše nad spáchanými hriechmi ich ošklivosťou, spojená s predsavzatím v budúcnosti viac nehrešiť**. Podľa toho sa lútosť skladá z troch častí: *bolesť duše, odvrátenie sa od hriechu* (ošklivosť) a *predsavzatie*. Takže ako vyplýva z jej podstaty, lútosť je prvá a najnutnejšia časť sviatosti pokánia a vždy bola nutnou požiadavkou ku odpusteniu hriechov. Nie je vždy nutné, aby bolesť duše sprevádzali emočné, alebo fyzické prejavy, preto je potrebné lútosť pri sviatosti pokánia vyjadriť slovne. To znamená, že pokiaľ nepoviete v spovedi lútosť, nikto vám nedá rozhrešenie. To *aká* je tá lútosť (či úprimná, alebo hraná, alebo len tak zo zvyku) má samozrejme vplyv na účinnosť sviatosti pokánia. Kňaz nevidí do vašeho vnútra. Môžete pred ním zahrať divadielko, aby ste dostali rozhrešenie, ale aj keď vám ho udelí, účinky sviatosti sa nedostavia, lebo chýba postatná časť sviatosti - lútosť. Aby človek nemal problém s tým, aká je jeho lútosť, povieme si trochu o jej rozdelení.

Dokonalá lútosť

Podstatou dokonalej lútosť je *dokonalá láska k Bohu*. Aká to je? Taká, ktorá miluje Boha pre neho samého. Nemôžeme hovoriť o láske voči Bohu, ktorej motívom je môj vlastný profit z milovania Boha ako o

dokonalej. Takto motivovaná láska voči Bohu je primárne sebaláskou, až sekundárne láskou voči Bohu. Dokonalá láska voči Bohu je motivovaná Bohom samým, jeho láskou k nám, jeho vlastnosťami. Dokonalá láska však nevyžaduje, aby sme sa zriekli svojho prospechu z nej, ale aby nebol jej motívom.

Cirkev učí, že dokonalá ľútosť dáva ťažkému hriešnikovi milosť ospravedlivenia už pred aktuálnym prijatím sviatosti pokánia, ale iba ak je spojená s úprimnou a vrúcnu túžbou po tejto sviatosti.

Nedokonalá ľútosť

Na začiatku treba hneď povedať, že sa jedná o pravú ľútosť, ale s menej hodnotnými motívmi ako je dokonalá láska k Bohu. Ide najmä o motívy bázne pred peklom a trestom (praobyčajný strach - čo keď sa teraz dostanem do pekla - to nechcem - Bože ľutujem...), alebo už spomínaná ošklivosť hriechu (spoznám čo ošklivé som vykonal a je mi to ľúto...) O nedokonalú ľútosť sa jedná preto, lebo jej motívom nie je dokonalá láska k Bohu. Neznamená to ale, že by to bola ľútosť falošná, vypočítavá, predstieraná, atď. Ide o pravú ľútosť!

Toto rozdelenie je potrebné si uvedomiť preto, lebo k odpusteniu hriechov vo sviatosti pokánia stačí aj nedokonalá ľútosť.

Samozrejme, ľútosť, ktorá by nebola pravá (predstieraná, zvyková, ...) k odpusteniu hriechov nestačí!!! Tu si dovoľím urobiť ešte malý exkurz. Jedná sa o to, čo sa denne modlíme v modlitbe *Otče náš*: „a odpusť nám naše viny, ako i my odpúšťame svojim vinníkom.“ Už pri rozbere tejto modlitby sme hovorili o tom, že podmieňujeme svoje vlastné odpustenie hriechov naším odpustením. Ak mám niekoho, na koho sa hnevám, komu nedokážem odpustiť, asi ťažko budem takýto hnev (neodpustenie) ľutovať. Ak napriek tomu formálne slovne vo sviatosti pokánia ľútosť vyjadrím, podstatne ide o ľútosť nepravú, a teda takú, ktorá k odpusteniu hriechov nestačí. Preto pozor na odpúšťanie! Najskôr ako ideme Boha poprosiť o odpustenie my, musíme najskôr sami odpustiť. (Porov. Mt 5, 21-26)

Zadosťučinenie (pokánie, pokuta)

Pod sviatostným zadosťučinením sa rozumejú kajúce skutky, ktoré boli kajúcnikovi uložené pri sviatosti pokánia *k odpykaniu časných trestov, ktoré zostali po odpustení viny a večného trestu*. Z tejto definície jasne vidieť podstatu zadosťučinenia (alebo hovorove pokánia, pokuty). Ide teda

Účinky sviatosti pomazania chorých

Účinky tejto sviatosti možno zhrnúť do troch bodov, ktoré sú *de fide* (dogmou):

Udelenie milosti - Pomazanie chorých dáva chorým milosť Ducha Svätého k posile a povzbudeniu.

Jedná sa o *sviatosť živých*, takže spôsobuje rozmnoženie milosti posväcujúcej. Táto milosť pomáha chorému uzdraviť jeho dušu - vzpružiť ju a posilniť tým, že vzbudzuje dôveru v Božie milosrdenstvo a dáva silu ku znášaniu ťažkostí choroby, smrteľného zápasu a v boji proti pokušeniam diabla. Spoločne spôsobuje aj udelenie pomáhajúcej milosti, k premáhaniu telesných a duševných ťažkostí vyvolaných chorobou, alebo smrteľným zápasom.

Odpustenie hriechov - Sviatostným pomazaním chorých sa odpúšťajú ťažké i ľahké hriechy.

Keďže ide o *sviatosť živých*, predpokladá sa stav milosti posväcujúcej. Avšak ak nemôže ťažký hriešnik už pristúpiť k sviatosti zmierenia, alebo sa mylne domnieva, že sa nachádza v stave milosti posväcujúcej, pomazanie chorých zahládza na základe ustanovenia Kristom ťažké hriechy! (*Jak 5, 15*).

Nutnou podmienkou odpustenia je, aby sa hriešnik aspoň habituálnou (*habitus* – zvyk; je to úmysel, ktorý som si niekedy vzbudil, nikdy ho neodvolal a neurčuje moju každodennú činnosť...) nedokonalou ľútosťou odvrátil od svojich hriechov.

Pomazaním chorých sa tiež odpúšťajú aj časné tresty za hriechy, v závislosti od jeho dispozície.

Uzdravenie tela - Pomazanie chorých niekedy spôsobuje navrátenie telesného zdravia, ak to prospieva spásu duše.

Nie vo všetkých prípadoch sa nutne jedná o zázračné uzdravenie. Často krát je uzdravenie spojené s účinkom milosti na duševné uzdravenie.

Treba ešte povedať, že **prijatie sviatosti pomazania chorých nie je (samo v sebe) nutné pre spásu**. To znamená, že veriaci, ktorý nikdy túto sviatosť neprijal sa nemusí o svoju spásu báť, pokiaľ si je istý životom v milosti posväcujúcej. Ovšem, je (sama v sebe), najmä v blízkosti hodiny smrti, nutnou sviatosťou spásy pre takého ťažkého hriešnika, ktorý už nemôže prijať sviatosť zmierenia (plus to, čo sa spomínalo hore).

O sviatosti pomazania chorých

Pojem

Pomazanie chorých je sviatosť, v ktorej sa chorému udeľuje mazaním olejom a modlitbou kňaza Božia milosť k nadprirodzenej spásu a prípadne aj k prirodzenému zdraviu tela.

Ustanovenie

Je dogmou Cirkvi, že ***pomazanie chorých je pravou a vlastnou sviatosťou, ustanovenou Kristom.***

Sviatosť pomazania chorých je vo Svätom Písme naznačená a predobrazená v Mk 6,13, doporučená a vyhlásená v Jak 5, 14n.

Vyhнали mnoho zlých duchov, pomazali olejom veľa chorých a uzdravovali. (Mk 6, 13)

Je niekto z vás chorý? Nech si zavolá starších Cirkvi; a nech sa nad ním modlia a mažú ho olejom v Pánovom mene. Modlitba s vierou uzdraví chorého a Pán mu uľaví; a ak sa dopustil hriechov, odpustia sa mu. (Jak 5, 14-15)

Matéria a forma sviatosti pomazania chorých

Dogma Cirkvi hovorí: ***Vzdialená matéria sviatosti pomazania chorých je olej.***

Pod pojmom *olej* je nutné rozumieť nie motorový, ale *olivový olej*, alebo iný rastlinný olej. Podľa starého podania (Hypolit Rímsky) musí byť olej posvätený biskupom, alebo kňazom splnomocneným Apoštolským stolcom. Toto sa deje pri svätej omši na Zelený štvrtok (v katedrálnych chrámoch diecéz), preto má táto sv. omša aj svoj názov *Missa chrizmatis*.

Blízkou materiálou je mazanie chorého posväteným olejom.

K dovolenému udeleniu káže konštitúcia *Sacram unctionem infirmorum* mazať na čele a rukách, k platnému na čele, alebo inej časti tela.

Formou sviatosti pomazania chorých je modlitba kňaza za chorého, ktorá doprevádza pomazanie. Náš latinský obrad používa tieto slová:

„Týmto svätým pomazaním a pre svoje láskavé milosrdenstvo, nech ti Pán pomáha milosťou Ducha Svätého. Amen. A oslobodeného od hriechov, nech ťa spasí a milostivo posilní. Amen.“

o také skutky (dobrý skutok, modlitba, skutky milosrdnej lásky, čítanie Svätého Písma, atď), ktoré zahladzujú všetko to, čo po odpustení hriechu zostáva - časné tresty. O trestoch budeme hovoriť nabadúce pri úvahách o hriechu, tak sa teraz tomu vyhnem. Tu si povedzme len toľko, že zadosťučinenie spôsobuje *ex opere operato* odpustenie *časných trestov za hriechy a oslabenie zlých sklonov* (ako následok dedičného hriechu - tzv. *reliquiae peccatorum*).

Z toho vyplýva, že vykonanie zadosťučinenia, ktoré pri spovedi dostaneme je nesmierne dôležité pre náš vlastný *úžitok z prijatia sviatosti pokánia*. Dalo by sa ľudovo povedať, že jeho nevykonanie po sviatosti pokánia je ako dom bez strechy...

Matéria a forma sviatosti pokánia

Sv. Tomáš Akvinský hovorí o hriechu ako o *vzdialenej materii* a o vyznaní ako o *blízkej materii*. Ak teda niekedy vojdete do spovednice a poviete kňazovi: „Šák ja vlastne ani hriechy nemám.“, tak sa nedivte, že vám zapraje pekný deň a pošle vás domov bez rozhrešenia. Kde niet matérie, nieta ani sviatosti...

Ťažké hriechy sme povinní vyznať všetky, ich počet a okolnosti.

Že všetky, to je jasné.

Prečo počet? Ako sme už hovorili, sviatosť pokánia má súdny charakter. Istotne nedostane rovnaké zadosťučinenie vykonať niekto, kto zabije jedného človeka, ako niekto, kto ich zabije desať! Navyše, vychádza to aj z toho, že ak trikrát vykonám ten istý ťažký hriech, nesiem trojnásobnú vinu, mám tri ťažké hriechy, nie jeden! Keďže treba vyznať všetky hriechy, hoci sa týkajú toho istého, sú počítateľné, treba ich vyznať všetky. Preto počet!

Prečo okolnosti? Lebo okolnosti nemia druh hriechu!

Čo ak zabudnem vyznať ťažký hriech? Ak je zabudnutý, nie zamlčaný (to je obrovský rozdiel), matéria je formálne úplná a odpustenie sa týka všetkých hriechov (nie len vyznaných). Zostáva ale ešte *povinnosť pri najbližšej spovedi zabudnutý ťažký hriech vyznať*, aby sme mohli zaň vykonať zadosťučinenie (prečo? - to už sme hovorili).

Čo sa týka vyznania ľahkých hriechov, toto nie je nutné, ale je dovolené, ba až užitočné. Môže vám tu napadnúť otázka: „Ak nemám ťažký hriech a ľahké hriechy nie je nutné vo sviatosti pokánia vyznávať, načo mám chodiť na spoveď?“ Odpoveď je veľmi jednoduchá. Nájdem ju v KKC 1458: „*Hoci spoveď z každodenných previnení (zo všedných hriechov) nie je striktno potrebná, Cirkev ju veľmi odporúča. Veď pravidelná spoveď z*

našich všedných hriechov nám pomáha formovať si svedomie, bojovať proti nezriadeným náklonnostiam, nechať sa vyliečiť Kristom a robiť pokroky v živote podľa Ducha. Keď touto sviatosťou častejšie prijímame dar Otcovho milosrdenstva, pobáda nás to, aby sme boli milosrdní ako on.“

Formou sviatosti pokánia je kňazské rozhrešenie. Jej podstata spočíva v slovách absolúcie: „**Ja ťa rozhrešujem od tvojich hriechov, v mene Otca i Syna i Ducha Svätého.**“ Keďže už viete, že nemožno meniť slová formy sviatosti, nebuďte prekvapení, ak vám pri rozhrešovaní bude (možno omnoho) mladší kňaz tykať :)

Účinky sviatosti pokánia

Medzi najdôležitejšie účinky sviatosti pokánia radíme tri:

1) *Zmierenie s Bohom* Toto je hlavný účinok sviatosti pokánia. Zmierenie sa hriešnika s Bohom neznamena len odpustenie hriechov, ale tiež obdarenie *milosťou posväcujúcou*, ktorú človek stráca vykonaním ťažkého hriechu. V prípade ľahkých hriechov ide o rozmnoženie posväcujúcej milosti. Z toho vidieť, že sa jedná o sviatosť mŕtvych. Spolu so zahladením viny za hriech je spojené aj odpustenie večného trestu v pekle, ovšem neodpúšťajú sa všetky časné tresty.

Sviatostnou milosťou vo sviatosti pokánia je udelenie posväcujúcej milosti, ktorá je zameraná na uzdravenie duše hriešnika (od výčitiek, atď) a tiež nárok na pomáhajúcu milosť, k ochrane a sile pred opakovaním hriechu.

2) *Duševný pokoj* Sviatostná milosť, zmierenie s Bohom môže (teda nie nutne u všetkých musí) spôsobiť psychologický účinok pokoja, mieru, vyrovnanosti svedomia. Jedná sa o účinok, ktorý nie je nutný, preto sa môže niekedy stať, že aj po spovedi sa človek cíti *nesvoj*. Sú to ale len psychologické stavy. Čo sa týka prvého účinku, ten sa dostavuje nutne. Milosť ale predpokladá aj spoluprácu človeka (personalistický pohľad graciológie). Preto je dobré si aj uvedomovať, čo *idem* v spovedi *žiadať*, čo v nej *dostávam* a *ako sa mám k tomu po nej stavať* ja. Starí cirkevní autori (spiritualita) hovorili, že Boh nie len odpúšťa, ale zároveň s odpustením aj zabúda. To znamená, že odpustené hriechy nám Boh nepripomína. To je dielom diabla, ktorý sa nám snaží nahlodávaním pokoja svedomia nahovoriť, že Boh nám neodpustil, že stále si nesieme vinu hriechu, atď. Uvedomením si prvého účinku dokážem premôcť aj tieto diablove útoky. (To všetko samozrejme platí, ak ide o platnú spoveď - teda riadny úmysel, pravá ľútosť a všetko ostatné... Nemôže predsa

niekto žiadať účinky z toho, k čomu pristupuje laxne, alebo dokonca bez viery!)

3) *Oživenie zásluh* Hriech umŕtvuje záslužnosť našich dobrých a spásnych skutkov. Sviatosť pokánia nesie v sebe ako jeden z účinkov práve oživenie týchto zásluh. Je to niečo ako keby ste si predplatili časopis a odsťahovali sa na inú adresu. Ten časopis už reálne nemáte, ale keď sa vrátite späť na pôvodné miesto, všetky ušlé čísla vás tam čakajú a môžete si ich vziať.

Tu aj spomeňme, že prijatie sviatosti pokánia nie je samo osebe nutné pre spásu, ale **pre toho, kto sa dopustil ťažkého hriechu po prijatí sviatosti krstu je sviatosť pokánia nutná pre spásu.**

Vysluhovateľ a prijímateľ sviatosti pokánia

Jediným platným vysluhovateľom sviatosti pokánia sú biskupi a kňazi. (dogma)

Čo sa týka prijímateľa - túto sviatosť môže prijať každý pokrstený veriaci, ktorý po krste spáchal ťažký alebo ľahký hriech. Od prijímateľa sa vyžadujú ku platnému prijatiu sviatosti najmenej tri veci: ľútosť, vyznanie hriechov, zadosťučinenie. Podľa *sententia communa* (stupeň učenej pravdy Cirkvi) tieto tri tvoria matériu sviatosti pokánia, takže... Ku *hodnému prijatiu* sa žiada viera a kajúce zmýšľanie. Nakoľko ony sú ale podstatnou súčasťou matérie, *platné a hodné prijatie v tejto sviatosti splyva*. Nie je teda možné, aby niekto, kto prijme túto sviatosť platne je neprijal hodne, ale žiaľ, platí to aj opačnom zmysle - nemôžem čakať, že ju prijmem hodne, ak ju neprijímam platne!